Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Сыров Игорь Анатольевич
Должность: Директор
Дата подписания: 27.06.2022 16:33:34
Уникальный программный ключ:
b683afe664d7e9f64175886cf9626a198149ad36

СТЕРЛИТАМАКСКИЙ ФИЛИАЛ
ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО
УЧРЕЖДЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«БАШКИРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

Факультет ***Башкирской и тюркской филологии***
Кафедра ***Башкирской филологии***

Аннотация рабочей программы дисциплины (модуля)

дисциплина ***Б1.О.22 Современная башкирская литература***

обязательная часть

Направление

44.03.05 ***Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)***
код наименование направления

Программа

Родной (башкирский) язык и литература, Иностранный язык

Форма обучения

Очная

Для поступивших на обучение в
2019 г.

Стерлитамак 2022

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций

Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине (модулю)
ПК-1. Способен использовать теоретические и практические знания для постановки и решения исследовательских задач в предметной области и в области образования	ПК-1.1. Оперирование основными научными понятиями и особенностями их использования, методами и приёмами изучения литературного произведения и анализа научной литературы в предметной области; принципы, методы, средства образовательной деятельности для научных исследований; основы организации исследовательской деятельности; основные информационные технологии поиска, сбора, анализа и обработки; функции и содержание научно-методической работы педагога	Обучающийся должен: Знать основные научные понятия и особенности их использования, методы и приёмы изучения литературного произведения и анализа научной литературы в предметной области; принципы, методы, средства образовательной деятельности для научных исследований; основы организации исследовательской деятельности; основные информационные технологии поиска, сбора, анализа и обработки; функции и содержание научно-методической работы педагога
	ПК-1.2. Самостоятельно и в составе научного коллектива решает конкретные задачи профессиональной деятельности; самостоятельно и под научным руководством осуществляет сбор и обработку информации; анализирует образовательный процесс, собственную деятельность, выявляя проблемы, способен на основе выявленной проблемы сформулировать исследовательскую задачу	Обучающийся должен: уметь произвести сбор и обработку информации; анализировать образовательный процесс, выявляя проблемы и вопросы по современной башкирской литературе, сформулировать исследовательскую задачу
	ПК-1.3. Владение методологией и методиками анализа исследуемых проблем, использовать теоретические и практические знания для постановки и решения исследовательских задач; навыками сбора, изучения, критического анализа, обобщения и систематизации информации;	Обучающийся должен: Владеть методиками анализа литературных фактов, постановки и решения исследовательских задач; навыками сбора, изучения, критического анализа, обобщения и систематизации информации; организовать публичное выступление по исследуемой теме

	способен публично выступить по исследуемой теме	

2. Цели и место дисциплины (модуля) в структуре образовательной программы

Цели изучения дисциплины:
Цель курса - создать целостное представление о башкирской литературе , о современном литературном процессе, о творческих исканиях в башкирской литературе, о традициях.
Задачи - изучение творчества современных башкирских писателей и критическую литературу, выделить основные тенденции , жанры, тематику и проблематику, сформулировать вопросы по изучению персоналий и литературного процесса
использование полученных знаний в научно-исследовательской деятельности

Дисциплина изучается на V курсе в IX семестре.

Дисциплина изучается на 5 курсе в 10 семестре

3. Объем дисциплины (модуля) в зачетных единицах с указанием количества академических или астрономических часов, выделенных на контактную работу обучающихся с преподавателем (по видам учебных занятий) и на самостоятельную работу обучающихся

Общая трудоемкость (объем) дисциплины составляет 3 зач. ед., 108 акад. ч.

Объем дисциплины	Всего часов
	Очная форма обучения
Общая трудоемкость дисциплины	108
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	
лекций	16
практических (семинарских)	32
другие формы контактной работы (ФКР)	1,2
Учебных часов на контроль (включая часы подготовки):	34,8
экзамен	
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	24

Формы контроля	Семестры
экзамен	10

4. Содержание дисциплины (модуля), структурированное по темам (разделам) с указанием отведенного на них количества академических часов и видов учебных занятий

4.1. Разделы дисциплины и трудоемкость по видам учебных занятий (в академических часах)

№ п/п	Наименование раздела / темы дисциплины	Виды учебных занятий, включая самостоятельную работу обучающихся и трудоемкость (в часах)			
		Контактная работа с преподавателем			СР
		Лек	Пр/Сем	Лаб	

1.9	Тенденции развития башкирской литературы на современном этапе (М.Буракаева, Л.Якшыбаева, Ф.Акбулатова, Х.Тапаков, Ф.Исхакова)	0	0	0	10
2	**Современная башкирская драматургия**	**6**	**10**	**0**	**0**
2.1	Творчество Н.Асанбаева	2	2	0	0
2.2	Творчество Ф.Булякова	2	4	0	0
2.3	Творчество Н.Гаитбаева	2	2	0	0
2.4	Творчество А.Абдуллина	0	2	0	0
3	**Современная башкирская поэзия**	**4**	**6**	**0**	**14**
3.1	Творчество Р.Туляка	2	2	0	0
3.2	Современная гражданская поэзия	2	4	0	14
1.8	Творчество Ф.Галимова	2	2	0	0
1.7	Творчество М.Кунафина	2	2	0	0
1.6	Творчество А.Утябаева	0	2	0	0
1.5	Творчество Г. Якуповой	0	2	0	0
1.4	Творчество Г.Гиззатулиной	0	2	0	0
1.3	Творчество А.Аминева	2	2	0	0
1.2	Творчество Т.Гариповой	0	2	0	0
1.1	Творчество Н.Мусина	0	2	0	0
1	**Современная башкирская проза**	**6**	**16**	**0**	**10**
	Итого	**16**	**32**	**0**	**24**

4.2. Содержание дисциплины, структурированное по разделам (темам)

Курс практических/семинарских занятий

№	Наименование раздела / темы дисциплины	Содержание
2	**Современная башкирская драматургия**	
2.1	Творчество Н.Асанбаева	«Рәйсә менән Фәйзи» драмаһында заман рухын биреүҙәге уңыш, рухи-әхлаҡи проблемаларҙың киҫкен ҡуйылышы. Драматург ижадында тарихи тема. «Ҡыҙыл паша» (1982) драмаһында Кәрим Хәкимов шәхесе һәм дипломатик эшмәкәрлегенең художестволы хәл ителеше. Н. Асанбаевтың «Аҡтамыр», «Тарих яҙыр инем ташына», «Исемкәйең ҡайтты, Вәлиди» драмаларынан торған трилогияһында З. Вәлиди образы. Н.Асанбаев ижадында комедия жанры
2.2	Творчество Ф.Булякова	Флорид Бүләковтың “Саҡ-Суҡ” ҡиссаһында халыҡ яҙмышын панорамала күрһәтеү. Саҡ һәм Суҡ прообраздарының Малай һәм Ҡыҙ, шағирҙар һәм уларҙың һөйгәндәре образдарында художестволы дөйөмләштерелеүе. Ҡисса композицияһында тарихи шәхестәр. Хызыр һәм Шомбай образдарының ҡапма-ҡаршы планда һүрәтләнеше. Әсә образының идея-эстетик йөкмәткеһе. Флорид Бүләковтың “Ҡанатланып ос һин, Толпарым” драмаһында шәхес, халыҡ, власть, заман. Баһанур, Гөлнур, Ғәзинур образдары. Символик образ булараҡ Толпар. Флорид Бүләков ижадында трагикомедия жанры. “Һөйәһеңме, һөймәйһеңме” (“Изге ғәмәл”) һәм “Бибинур, аһ, Бибинур” әҫәрҙәренең конфликт үҙенсәлектәре. Төп геройҙар яҙмышы аша социаль, әхләҡи проблемаларҙың ҡуйылышы. Флорид

		Бүләковтың “Һөйәһеңме, һөймәйһеңме?” спектаклен ҡарау һәм фекер алышыу.
2.3	Творчество Н.Гаитбаева	Наил Ғәйетбайҙың “Яңы башҡорт, йәки был кешегә нимә етмәй?” трагикомедияһында шәхес һәм заман, рухи һәм матди ҡиммәттәр үлсәме. Наил Ғәйетбай комедияларында заман проблемаларының сағылышы. Комик конфликттың ойошторолошо (“Ауылға ҡыҙҙар килде, йәки моңдар ҡайтһын ауылға”, “Студенттар, йәки ҡыҙҙар, ишек асығыҙ”). Наил Ғәйетбай пьесалары – театр сәхнәләрендә.
2.4	Творчество А.Абдуллина	А. Абдуллинды бөтә ил сәхнәһенә сығарған «Ун өсөнсө председатель» (1979), «Һуңғы уҙаман» драмалары. «Һуңғы уҙаман» драмаһында дүрт йылдан һуң барған ваҡиғалар һүрәтләнеше. «Раббым баҡсаһы» драмаһының бөйөк балет оҫтаһы, бөтә донъяға танылған бейеүсе Рудольф Нуриевҡа бағышланыуы. Драмала конфликт, төп идеялар. Сәнғәт асылы, кеше ғүмеренең мәғәнәһе, тыуған ил һәм ватан темаларының ҡуйылышы.
3	**Современная башкирская поэзия**	
3.1	Творчество Р.Туляка	22. Ш.Бабич ис. йәштәр премияһы лауреаты Р.Түләковтың шиғырҙарында замандың актуаль проблемаларының ҡуйылышы (“Һөйәнтөҫ”, “Башҡортлоҡ”, “Ҡара ҡумта”, “Аҡ фонтан”, «Киндер»,«Оран»). «Ҡашмау» поэмаһының композиция үҙенсәлектәре, замандың рухи мәсьәләләренең күтәрелеүе. Р.Түләковтың «Яныу» поэмаһы. Поэтик образдар
3.2	Современная гражданская поэзия	Башҡортостандың халыҡ шағиры Ҡ. Аралбаев шиғриәтендә граждандлыҡ лирикаһы (“Башҡорт теле”, “Уйлан, бала” һ.б. шиғырҙары). “Таналыҡ тауышы”, “Аҡ тирмә”, “Ҡаратау тотҡоно” поэмаларының проблематикаһы, художестволы үҙенсәлектәре. Башҡортостандың халыҡ шағиры Тимер Йосопов ижадына күҙәтеү. 19. Башҡортостандың халыҡ шағиры Х. Назар шиғриәте. “Шәмсыраҡ“, “Асманға ашыу” поэмаларының идея - художество үҙенсәлектәре. Башҡортостандың халыҡ шағиры Ф. Туғыҙбаева шиғриәте. “Тәүбә”, “Яуап көнө”, “Ҡыңғырау” һ.б. поэмаларында ил, ер тарихы хаҡында фәлсәфәүи уйланыуҙар сағылышы. Башҡортостандың халыҡ шағиры Т. Ғәниева ижады. “Ҡыпсаҡтар”, “Арҡайым” поэмаларында төп образдар, сюжет һәм композиция. Туған тел, Ватан, Башҡортостан тураһында шиғырҙарҙа художестволы образдар (“Туған тел”, “Тыуған ерем”, “Тамыр тәрән”, “Рәсәй – Ватан”, “Уралға мәҙхиә”, “Йүгән”, “Башҡортостан”). Шәхес һәм унын донъялағы урыны хаҡындағы шиғырҙар, донъя менән бәхәс: (“Ҡурсалағыҙ”, “Аңлағанға – ишара…,” “Мин – һеҙҙеке”, “Шағир башымды һатам”).
1.8	Творчество Ф.Галимова	“Яңы башҡорт” романы - 1990 йылдар ысынбарлығы, коммерция, бизнес ойоштороу темаһын башҡорт әҙәбиәтендә тәүге тапҡыр күтәреүсе әҫәр.

		“Аҙғын тәүбәһе” романы. Уның тәржемәһе “Покаяние над пропастью” романының Рәсәйҙең Ҙур премияһына лайыҡ булыуы (2019). Рәсәйҙең Ҙур Әҙәби премияһы лауреаты Ф. Ғәлимовтың “Яңы башҡорт” романы. “Аҙғын тәүбәһе” романы.
1.7	Творчество М.Кунафина	Мөнир Ҡунафиндың Инстинкт йәки йондоҙҙар ... “Тәңре өрөк ҡапҡанда” йыйынтығына ингән хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет үҙенсәлектәре, образдар системаһы. Композицион ҡоролош, унда художестволы деталдәрҙең роле. “Йөҙөп барған, ти, аттар диңгеҙҙә” повесында замандың үткер проблемаларының күтәрелеше. Конфликт ҡоролошо
1.6	Творчество А.Утябаева	Ә.Үтәбайҙың «Тыштағы зыярат» әҫәренең төп идея-проблемалары, образдар системаһы. “Үрелеп алған алма” хикәйәһе.
1.5	Творчество Г. Якуповой	Гөлнур Яҡупованың тормош юлы, эшмәкәрлеге. Гөлнур Яҡупованың шиғриәтенә байҡау: тематик даирәһе, поэтик образлылыҡ үҙенсәлектәре (“Мәрхәмәт”, “Рәхмәт”, “Уҡлы ҡая”, “Ағиҙелем”, “Рух ҡиблаһы” һ.б.) Гөлнур Яҡупованың “Йыртҡыс ҡаны” повесының сюжет үҙенсәлектәре, кеше һәм тәбиғәт бәйләнешенең художестволы һүрәтләнеше. Гөлнур Яҡупованың “Ҡатындар” трилогияһының сюжет-композиция ҡоролошо, образдар системаһы. Нурия образына характеристика. Уның аша шәхестең рухи үҫеше мәсьәләләренең ҡуйылышы
1.4	Творчество Г.Гиззатулиной	Гөлсирә Ғайсарова-Ғиззәтуллинаның тормош һәм ижад юлы. Г. Ғайсарова-Ғиззәтуллинаның хикәйәләрендә конфликт ҡуйылышы, ҡатын-ҡыҙҙың күңел донъяһының сағылышы (“Төшлөктәге төш”, “Ҡыш бабай бүләге”, “Алма”, “Гүзәл” һ.б.) “Йәшә, егет” повесында заман проблемаларының ҡуйылышы. Төп геройҙың образы аша замандаштың ҡаршылыҡлы рухи донъяһын асыу. Яҙыусының һүрәтләү алымдары. “Күбәләккә әйләнеү” повесында шәхестең рухи үҫеше темаһы. Йәмилә, Сөләймән образдары. Г. Ғайсарова-Ғиззәтуллинаның “Һәҙиә” романы: сюжет-композиция ҡоролошо, Әҙибә һәм Усман образдарын сағыштырма планда һүрәтләү, әҫәрҙең художестволы үҙенсәлектәре.
1.3	Творчество А.Аминева	Әмир Әминевтың "Ҡар кешеһе", "Танкист", "Бер кәмәлә", “Йондоҙ сәскә” повестарының сюжет үҙенсәлектәре. шартлылыҡ һәм символика. Художестволы деталдәрҙең роле.Повестың идея-проблематикаһы.
1.2	Творчество Т.Гариповой	Т. Ғарипова ижады. “Бөйрәкәй” романы, повесть һәм хикәйәләрендә XX б. милләт тарихы, XX1 б. башы заман һулышы сағылышы. Т. Ғарипова ижадында бәләкәй формалар. Һуңғы йылдарҙа яҙылған “Күктүбәлә ҡояш», “Оҙон юлдың башы”, “Һабаҡ” хикәйәләре.
1.1	Творчество Н.Мусина	1. Хәҙерге башҡорт прозаһында тарихи тема үҫеше. Башҡортостандың халыҡ яҙыусыһы Н.Мусиндың«Шунда ята батыр һөйәге…» романында тарихи осор, образдар системаһы. Алдар Иҫәкәев образы, әҫәрҙең тарихи ерлеге һәм халыҡ ижады менән бәйләнеше. «Йыртҡыс тиреһе» повесында төп конфликт һәм образдар. Авторҙың халыҡ һәм шәхес, йәмғиәт, әхлаҡи

		мәсьәләләр хаҡында уйланыуҙары.
1	**Современная башкирская проза**	

Курс лекционных занятий

№	Наименование раздела / темы дисциплины	Содержание
2	**Современная башкирская драматургия**	
2.1	Творчество Н.Асанбаева	Башҡортостандың халыҡ яҙыусыһы Нәжиб Асанбаевтың Зәки Вәлидигә бағышланған драматик трилогияһы: “Аҡтамыр”, “Тарих яҙыр инем ташына”, “Исемкәйең ҡайтты, Вәлиди” драмалары. Әҫәрҙәрҙә Зәки Вәлиди яҙмышының, унық сәйәси, ғилми, педагогик эшмәкәрлегенең художестволы һүрәтләнеше.
2.2	Творчество Ф.Булякова	Флорид Бүләковтың "Шайморатов генерал" драмаһы. “Саҡ-Суҡ” ҡиссаһында халыҡ яҙмышын панорамала күрһәтеү. Саҡ һәм Суҡ прообраздарының Малай һәм Ҡыҙ, шағирҙар һәм уларҙың һөйгәндәре образдарында художестволы дөйөмләштерелеүе. Ҡисса композицияһында тарихи шәхестәр. Хызыр һәм Шомбай образдарының ҡапма-ҡаршы планда һүрәтләнеше. Әсә образының идея-эстетик йөкмәткеһе. Флорид Бүләковтың “Ҡанатланып ос һин, Толпарым” драмаһында шәхес, халыҡ, власть, заман. Баһанур, Гөлнур, Ғәзинур образдары. Символик образ булараҡ Толпар. Флорид Бүләков ижадында трагикомедия жанры. “Һөйәһеңме, һөймәйһеңме” (“Изге ғәмәл”) һәм “Бибинур, аһ, Бибинур” әҫәрҙәренең конфликт үҙенсәлектәре. Төп геройҙар яҙмышы аша социаль, әхләҡи проблемаларҙың ҡуйылышы.
2.3	Творчество Н.Гаитбаева	Наил Ғәйетбайҙың “Төн, йәки Һәҙиә менән Рәми” трагедияһында шәхес, халыҡ һәм власть конфликтын шартлылыҡ аша күрһәтеү. Һәҙиә менән Рәми образдарының бәйләнеше. Наил Ғәйетбайҙың “Аҡ төндәр, йәки Аҡмулла” трагикомедияһында Аҡмулла яҙмышынан өс осор. Уларҙа шағирҙың рухи һәм ижтимағи үҫеше сағылышы.
3	**Современная башкирская поэзия**	
3.1	Творчество Р.Туляка	22. Ш.Бабич ис. йәштәр премияһы лауреаты Р.Түләковтың шиғырҙарында замандың актуаль проблемаларының ҡуйылышы (“Һөйәнтөҫ”, “Башҡортлоҡ”, “Ҡара ҡумта”, “Аҡ фонтан”, «Киндер»,«Оран»). «Ҡашмау» поэмаһының композиция үҙенсәлектәре, замандың рухи мәсьәләләренең күтәрелеүе. Р.Түләковтың «Яныу» поэмаһы. Поэтик образдар.
3.2	Современная гражданская поэзия	С.Юлаев ис. дәүләт премияһы лауреаты С.Әбүзәр шиғриәте. “Ғәмәл дәфтәре “ китабына күҙәтеү. Шиғыр һәм поэмаларының идея-тематикаһы. “Орден” шиғырына анализ.”Хәйерсе” поэмаһының төп йөкмәткеһе. “Һүҙ “ шиғырындағы төп идея. Р.Ҡолдәүләт шиғриәтенең идея-тематикаһы. “Быума” поэмаһы. “Килен”, “Һигеҙенсе мөғжизә”, “Башҡорттарға өндәшеү” шиғырҙары. Хәҙерге башҡорт шиғритәтендә төп тема һәм идеялар, ижади эҙләнеүҙәр һәм яңылыҡтар. Т.Искәндәриә ижады. “Моң-тәлгәш”(2013), “Рух көмбәҙе” (2019) һ.б. китаптарына күҙәтеү. З.Ханнанованың “Мин башҡорт тип танышығыҙ…” (2018)

		китабына күҙәтеү. Ғ.Ишкининдың “Ямаулыҡтар” (2007), “Мин, бәлки, урап та килмәҫмен...” (2015), шиғырҙар йыйынтығына күҙәтеү. Ә.Хәлилов, Ф.Абдуллина, Ғ. Кәлимуллина, Р.Шәмсетдинова, Р.Ғәлимова, С.Миңлебаева, Фәнил Бүләковтар ижадына күҙәтеү.
1.8	Творчество Ф.Галимова	“Яңы башҡорт” романы. 1990 йылдар ысынбарлығы, коммерция, бизнес ойоштороу темаһын башҡорт әҙәбиәтендә тәүге тапҡыр күтәреүсе әҫәр. “Аҙғын тәүбәһе” романы. Уның тәржемәһе “Покаяние над пропастью” романының Рәсәйҙең Ҙур премияһына лайыҡ булыуы (2019). Рәсәйҙең Ҙур Әҙәби премияһы лауреаты Ф. Ғәлимовтың “Яңы башҡорт” романы. “Аҙғын тәүбәһе” романы.
1.7	Творчество М.Кунафина	Мөнир Ҡунафиндың “Тәңре өрөк ҡапҡанда” йыйынтығына ингән хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе, сюжет үҙенсәлектәре, образдар системаһы. Композицион ҡоролош, унда художестволы деталдәрҙең роле. “Йөҙөп барған, ти, аттар диңгеҙҙә” повесында замандың үткер проблемаларының күтәрелеше. Конфликт ҡоролошо.
1.3	Творчество А.Аминева	Әмир Әминевтың "Ҡар кешеһе", "Танкист", "Бер кәмәлә", “Йондоҙ сәскә” повестарының сюжет үҙенсәлектәре. шартлылыҡ һәм символика. Художестволы деталдәрҙең роле.Повестың идея-проблематикаһы.
1	**Современная башкирская проза**	